

Bevaringsplan for privatarkiv i Hedmark

Forord

Bevaringsplan for privatarkiv i Hedmark er blitt til gjennom et samarbeid mellom Statsarkivet i Hamar og Hedmark fylkesmuseum. Planarbeidet er gjort mulig med støtte fra Norsk kulturråd.

Planen er utarbeidet ved Statsarkivet i Hamar. Forarbeidet ble gjort av prosjektmedarbeider Siren Hjertenes i 2013 og er videre ført i pennen av prosjektmedarbeider Espen Olavsson Hårseth og førstearkivar Cæcilie Stang i 2013/2014. De arkivansvarlige ved avdelingene i fylkesmuseet har gjennom to samlinger og e-postkontakt deltatt aktivt med grunnlagsmateriale og innspill til utforming av planen i prosjektperioden.

Prosjektet er forankret i Riksarkivarens forskrift *Retningslinjer for bevaring av privatarkiv*. Punkt 2.3.3 i denne forskriften redegjør for hvordan fylkeskoordinerende ledd for privatarkiv skal samordne arbeidet med bevaringsplaner i sine fylker. I Hedmark og Oppland har Statsarkivet i Hamar dette koordineringsansvaret.

Planen er utarbeidet vel vitende om at de arkivansvarlige ved museene må forholde seg til trange budsjettammer og en sammensatt arbeidshverdag. Det er imidlertid ønskelig at bevaringsplanen skal bidra til å sette økt fokus på arkivarbeidet slik at dette kan få mer oppmerksomhet og ressurser.

Hamar 1. april 2014

.....
Cæcilie Stang
Førstearkivar
Statsarkivet i Hamar

.....
Espen Olavsson Hårseth
Prosjektmedarbeider
Statsarkivet i Hamar

Innhold

Sammendrag	5
1. Innledning	6
1.1 Utgangspunkt for bevaringsplanen.....	6
1.1.1 Statsarkivet i Hamar.....	6
1.1.2 Hedmark fylkesmuseum.....	6
1.1.3 Andre oppbevaringsinstitusjoner for arkiv i Hedmark.....	7
1.1.4 Arkiv i museer.....	9
1.1.5 Hvorfor samle inn og bevare privatarkiv.....	10
1.2 Mandat	11
1.3 Avgrensning og begreper	12
1.3.1 Formålet med bevaringsplanen.....	12
1.3.2 Definisjoner.....	12
1.3.3 Foto.....	13
1.3.4 Elektroniske arkiv.....	13
1.4 Grunnlaget for bevaringsplanen	13
1.4.1 Lover og retningslinjer.....	13
1.4.2 Melding til stortinget nr. 7 2012-2013, <i>Arkiv</i>	15
1.4.3 Planer og avtaler.....	15
1.5 Metode	17
2. Statsarkivet i Hamars privatarkivsamling	18
3. Museenes arkivsamlinger	19
3.1 Hedmark fylkesmuseum.....	19
3.1.1 Norsk skogmuseum.....	19
3.1.2 Nordøsterdalsmuseet.....	20
3.1.3 Glomdalsmuseet.....	20
3.1.4 Domkirkeodden.....	21
3.1.5 Trysil/ Engerdal museum.....	21
3.1.6 Norsk utvandrer museum.....	21
3.1.7 Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal.....	22
4. utfordringer og tiltak	23
4.1 Innsatsområder	23
4.1.1 Kompetanse.....	23
4.1.2 Bevaringspolitikk.....	24
4.1.3 Ordning og katalogisering.....	24
4.1.4 Forskning.....	25
4.1.5 Formidling.....	25
4.1.6 Digitalisering.....	26
4.1.7 Elektroniske arkiv som eget satsingsområde.....	26
4.2 Investeringstiltak	27
4.2.1 Magasinkapasitet.....	27
4.2.2 Bemanning.....	27
5. Videre planbehandling	28
6. Offentlige dokumenter	29
7. Vedlegg: Statustabeller over museenes arkivsamlinger	30
Tabell 1: Museenes geografiske og tematiske ansvarsområder.....	30
Tabell 2: Dominerende tidsperiode for arkivbestanden i museene.....	30

Tabell 3: Arkivenes fordeling med hensyn til geografisk tilhørighet.....	31
Tabell 4: Kategoriinndeling av privatarkivene i antall.....	31
Tabell 5: Kategoriinndeling av privatarkivene i prosent.....	32
Tabell 6: Kategoriinndeling i hyllemeter.....	32
Tabell 7: Dominerende tidsperiode for arkivkategoriene.....	32
Tabell 8: Arkivsamlingenes ordningsgrad.....	33
Tabell 9: Magasinkapasitet i Hedmark fylkesmuseum.....	34
Tabell 10: Behov for tiltak.....	35
Tabell 11: Arkivsamlingenes styrker og svakheter.....	35
Tabell 12: Kjønnfordeling hos skapere av personarkiv - målt i antall arkiv.....	36
Tabell 13: Kjønnfordeling hos skapere av personarkiv - målt i prosent.....	36
Tabell 14: Kjønnfordeling hos skapere av personarkiv - målt i antall hyllemeter.....	36
Tabell 15: Andel gårdsarkiv av antall bedriftsarkiver.....	37
Tabell 16: Andel gårdsarkiv av bedriftsarkiv - målt i prosent.....	37
Tabell 17: Andel gårdsarkiv av bedriftsarkiv - målt i hyllemeter.....	37

”Bevaringsplan for privatarkiv” i Oppland gir grunnlag for samarbeidsprosjekter. Her jobber Nina Nysethbakken, Mjøsmuseet AS, og Cæcilie Stang, Statsarkivet i Hamar, sammen sommeren 2012. Foto: Unni Kleven, Statsarkivet i Hamar.

Sammendrag

Målet med *Bevaringsplan for privatarkiv i Hedmark* er å utarbeide en strategi for bevaring, ordning og tilgjengeliggjøring av bevaringsverdige privatarkiv i fylket. I egenskap av funksjonen ”fylkeskoordinerende ledd” har Statsarkivet i Hamar i samarbeid med Hedmark fylkesmuseum utarbeidet planen. Planarbeidet er forankret i Riksarkivarens forskrift *Retningslinjer for arbeidet med privatarkiv*.

Statsarkivet i Hamar ble etablert som arkiv for lokal statlig forvaltning i Hedmark og Oppland i 1917 og er en del av Arkivverket. Basis for virksomheten er regulert av Arkivloven av 1992. I dag oppbevarer Statsarkivet i Hamar ca. 11000 hyllemeter med arkivsaker hvorav ca. 650 hm er privatarkiv fra Hedmark og Oppland. Hedmark fylkesmuseum ble konsolidert i 2009 og består av sju museumsavdelinger. Fylkesmuseet oppbevarer pr. i dag i overkant av 1100 hm med privatarkivmateriale.

Første kapittel presenterer bevaringsplanens mandat med presentasjon av arkivsamlingene pr. i dag, lovverk og retningslinjene som danner grunnlaget for planen.

Kapittel 2 og 3 er statusbeskrivelser av Statsarkivet i Hamar og Hedmark fylkesmuseums privatarkivsamlinger. Statusbeskrivelsene er basert på resultatene av kartleggingen som er lagt ved i kapittel 7.

I kapittel 4 presenteres utfordringer og forslag til tiltak i arbeidet med privatarkivsamlingene i fylkesmuseet. Tiltakene er basert på funnene i kartleggingen sett i lys av Riksarkivarens målsettinger for arbeid med privatarkiv. Forslagene er strategiske grep, men er konkretisert i så stor grad som mulig for å kunne fungere som arbeidsverktøy i det daglige. Ordning og katalogisering vektlegges som førsteprioritet. Avslutningsvis presenteres ønskene for den videre planbehandlingen i kapittel 5.

1 INNLEDNING

1.1 Utgangspunkt for bevaringsplanen

1.1.1 Statsarkivet i Hamar

Statsarkivet i Hamar ble opprettet i 1917 og tar vare på arkivene etter lokale og regionale myndigheter i Hedmark og Oppland samt privatarkiver fra regionen. Statsarkivet i Hamar er en del av Arkivverket. Basis for virksomheten er regulert i arkivloven og dens forskrifter. Arkivloven gir Arkivverket et overordnet ansvar for privatarkiv, og Riksarkivaren utnevner ”fylkeskoordinerende ledd for privatarkiv”, som i samarbeid med lokale aktører skal styrke arbeidet med privatarkivene i den aktuelle regionen. Pr. i dag er det Statsarkivet i Hamar som har denne funksjonen for både Hedmark og Oppland.

Fra ca. 1990 har Statsarkivet i Hamar økt sitt fokus på privatarkiv og satset på å skape nettverk innen dette feltet. Statsarkivet har også utformet en konkret innsamlingsstrategi, særlig med tanke på bedriftsarkiv. I 2009/2010 ble det i samarbeid med Opplandsarkivet laget en bevarings- og aktivitetsplan for privatarkiv i Oppland.

Når også Hedmark får sin bevaringsplan, vil det være naturlig å se privatarkivarbeidet i de to innlandsfylkene i sammenheng, og øke samarbeidet mellom privatarkivmiljøene i denne regionen. Dette er også et ønske blant dem som arbeider med privatarkiv i begge fylkene. Statsarkivet i Hamar vil revidere sin egen innsamlingsplan i dialog med Opplandsarkivets sekretariat og Hedmark fylkesmuseums dokumentasjonsenhet når begge bevaringsplanene er vedtatt som grunnlag for privatarkivarbeidet i fylkene.

1.1.2 Hedmark fylkesmuseum

Hedmark fylkesmuseum er et av Norges største friluftsmuseer og forvalter kultur - og naturhistorie av lokal, regional og nasjonal betydning. Museet ble etablert i 2009 som en sammenslåing av flere store og små museer i Hedmark. Pr. i dag består fylkesmuseet av sju hovedavdelinger. Museet står for 128 årsverk og har 264 000 (2013) besøkende årlig. Museumskonsolideringen forvalter den største samlingen av antikvariske bygninger i Norge.

Det overordnede ansvaret for samlingsforvaltningen i fylkesmuseet ligger under *Dokumentasjonsenheten*, som ble opprettet 1.januar 2013. Bakgrunnen for opprettelsen av enheten var å samkjøre virksomhetsplanleggingen, ressursbruken og kompetanseutviklingen innenfor dette feltet i fylkesmuseet. Enheten har en rådgivende og koordinerende rolle og forvalter felles personressurser. Med opprettelsen av *Dokumentasjonsenheten* har man dermed lagt grunnlaget for en felles infrastruktur innen samlingsforvaltning i Hedmark fylkesmuseum.

Museumsavdelingenes arkivsamlinger er i all vesentlig grad fra tiden før konsolideringen i 2009, da avdelingene fortsatt var selvstendige driftsenheter. Hovedavdelingene som oppbevarer arkiv er: Norsk Skogmuseum, Glomdalsmuseet, Trysil/Engerdal museum, Nordøsterdalsmuseet, Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal, Norsk Utvandrer museum og Domkirkeodden. Disse enhetene forvalter også samlingene som befinner seg på følgende underavdelinger: Aukrustsenteret, Rendalen Bygdemuseum, Kirsten Flagstadmuseet, Klevfos Industrimuseum, Eidskog Museum og Odalstunet.

Den daglige forvaltningen av de lokale arkivsamlingene forestås av museumsavdelingenes eget personale. En ansatt har spesielt ansvar for arkiv - og gjenstandssamlingene på sin avdeling. De ansvarlige for den lokale samlingsforvaltningen møtes seks ganger i året i museets *Forum for samlingsforvaltning*. Dette forumet er ansvarlig for organisering og utvikling av samlingsforvaltningen og kompetansebygging på dette feltet i fylkesmuseet. Medlemmene i forumet har deltatt aktivt i utformingen av bevaringsplanen for privatarkiv som nå foreligger.

1.1.3 Andre oppbevaringsinstitusjoner for arkiv i Hedmark

Det tidligere ABM-utvikling, hvis funksjoner er overtatt av Norsk kulturråd, initierte på begynnelsen av 2000-tallet et kartleggingsprosjekt for privatarkiv i Norge. I 2005 var prosjektet ferdig for Hedmarks vedkommende etter samarbeid mellom Hedmark fylkeskommune, ABM - utvikling og Statsarkivet i Hamar. Prosjektarbeid og rapport ble utført av cand.philol. Elin Rundberget. Rapporten fra kartleggingsprosjektet viser at det er flere institusjoner i tillegg til statsarkivet og museene som oppbevarer privatarkiv. Dette er kommuner, bibliotek og foreninger, særlig historielag. Disse arkivene blir ikke oppbevart i samsvar med Riksarkivarens *Retningslinjer for arbeid med privatarkiv* og er i praksis dårlig sikret og utilgjengelige. Det ville være en fordel om disse institusjonene tok kontakt med sine

lokale museer, eventuelt med statsarkivet, for å få til et samarbeid om hvordan arkivene skal sikres og tilgjengeliggjøres.

I forbindelse med bevaringsplanarbeidet har vi tatt kontakt med de institusjonene som oppbevarer de største privatarkivsamlingene utenfor museene. I tillegg er Norsk Skogfinsk Museum kontaktet, men museet har ikke sendt inn oppgaver over arkivsamlingene eller møtt på arbeidsmøter om bevaringsplanen, som de har vært invitert til.

Løten bibliotek, som oppbevarer ca. 80 privatarkiv fordelt på ca. 40 hyllemeter, har ikke ønsket å delta i bevaringsplanarbeidet. Statsarkivet i Hamar har siden 2005 prøvd å komme i dialog med administrasjonen i Løten kommune for å få til et samarbeid om "Bygdearkivet" i Løten. I 2006 vedtok driftsstyret i kommunen at dette arkivet skulle overføres til Statsarkivet i Hamar. Dette har ikke vært fulgt opp av administrasjonen. I forbindelse med bevaringsplanarbeidet har det igjen vært forsøkt å få avklart veien videre, men Løten kommune har ikke svart på henvendelser.

Tolga kommune oppbevarer ca. 30 hm med privatarkiv, men har ikke svart på henvendelser om et samarbeid i forbindelse med bevaringsplanarbeidet.

Åmot kommune og Statsarkivet i Hamar er i fellesskap blitt enige om at privatarkivmaterialet er av en slik art og så begrenset at det ikke har vært hensiktsmessig for kommunen å delta i bevaringsplanarbeidet.

Rendalen kommune oppbevarer ca. 25 hm med privatarkiv. Dette er i hovedsak deponerte arkiv, som tilhører aktive lag og foreninger i lokalmiljøet. Biblioteket, ved biblioteksjefen, har ansvaret for den daglige forvaltningen av disse arkivene. Privatarkivene oppbevares i kommunens arkivlokaler, og utlansregler praktiseres. Det finnes også en katalog over arkivene. I den perioden bevaringsplanen har vært under utarbeidelse, har det ikke vært tilsatt biblioteksjef i Rendalen. Siden dette for det meste ikke er avsluttede arkiv, er det et uttrykt ønske fra kommunens side at ordningen med deponering i kommunens lokaler bør fortsette.

Stange kommune oppbevarer ca. 50 hm med privatarkiv. Kommunen vurderer å avlevere de eldre avsluttede privatarkivene til Statsarkivet i Hamar.

Engerdal kommune

Disse arkivene oppbevares i et hvelv i rådhuset og er listeført. Arkivmaterialet består hovedsakelig av arkiv fra lag og foreninger i Engerdal. En rekke idrettslag er representert i denne samlingen, og arkivene er stort sett fra perioden etter 1945.

Alvdal og Tynset bibliotek

Disse nabokommunenes to biblioteker oppbevarer henholdsvis 17 hm og 5 hm privatarkiv. I tillegg tar Tynset kommune vare på 4 hm privatarkiv. I Alvdal kommune oppbevares privatarkivene i kommunens arkivlokaler og står trygt. Arkivene er imidlertid ikke ordnet og tilgjengelige. Det samme gjelder for privatarkivene i Tynset. Disse arkivene oppbevares så å si vegg i vegg med Nordøsterdalsmuseet og bør overføres dit.

Arbeiderbevegelsens arkiv i Hedmark (AAH)

Arbeiderbevegelsens arkiv i Hedmark (AAH) er en av flere lokalavdelinger tilknyttet moderorganisasjonen Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbak) i Oslo og ble opprettet i 1984. Arkivet tar vare på materiale fra arbeiderbevegelsens ulike forgreninger i Hedmark. Avdelingen oppbevarer ca. 270 hm arkivmateriale fordelt på 230 arkivskapere i depot i Folkets Hus på Hamar. Publikum kan, dersom de ønsker det, bruke det ordnede materialet på Statsarkivet i Hamars lesesal under samme rutiner som statsarkivet praktiserer for utlån av sine egne arkivsaker.

Det er i dag ingen ansatte i Arbeiderbevegelsens arkiv i Hedmark, men lokalavdelingen leier inn hjelp til ordning og ajourføring av innkommet materiale seks uker i året.

Historielag

Erfaringene fra kartleggingsprosjektet i 2005 viste at det var svært ressurskrevende å komme i dialog med de ulike historielagene om oppbevaring av arkiver. Vi vil derfor generelt anbefale at historielagene samarbeider med sine lokale museer for å ta vare på privatarkiv.

1.1.4 Arkiv i museer

I Norge oppbevarer museene 30 prosent av det som samlet er bevart av privatarkiv i landet, i underkant av 30 000 hyllemeter (Meld. St. 7 (2012-2013), 2012) Museene spiller derfor en viktig rolle i arbeidet med arkiver etter private virksomheter som organisasjoner, personer, bedrifter og institusjoner/legater, og forvalter sentrale deler av kunnskapsgrunnlaget om privat

samfunnssektor (St. meld. nr. 49 (2008-2009), 2009). Særlig har museenes privatarkivsamlinger stor verdi som dokumentasjon av lokal og regional historie (Meld St. 7 (2012-2013), 2012).

I *Arkivmeldingen* (Meld St. 7 (2012-2013), 2012) kommer det fram at nesten halvparten av arkivmaterialet som er oppbevart i museene, er uordnet og derfor i praksis utilgjengelig for publikum. Av det materialet som er registrert som ordnet, er en relativt stor del ikke registrert i samsvar med arkivfaglige standarder. Denne situasjonen reduserer i stor grad arkivenes kilde- og dokumentasjonsverdi (Meld St. 7 (2012-2013), 2012). Det er i tillegg store skjevheter i det materialet som er bevart, både i forhold til geografisk opphav og med hensyn til kategorier av arkivskapere (St. meld. nr. 49 (2008-2009), 2009).

Kulturdepartementet har tidligere (2009) vurdert det som kritisk å gjøre noe med privatarkivenes situasjon i museene (Meld St. 7 (2012-2013), 2012). Det er stort behov for samordning, fellesløsninger og faglig standardisering av arkivordning, oppbevaring og tilgjengeliggjøring (St. meld. nr. 49 (2008-2009), 2009).

1.1.5 Hvorfor samle inn og bevare privatarkiv

Det er viktig at arkiv både fra statlig, kommunal og privat sektor blir bevart og tilgjengeliggjort skal fortidens samfunn kunne dokumenteres på en god måte. Dette har fått økt fokus fra sentralt hold de siste 25 årene og kommer tydelig til uttrykk i *Arkivmeldingen*:

Offentlege og private arkiv blir skapte gjennom eit samspel mellom private og offentlege aktørar. Dei utgjer eit samla kjeldegrunnlag for samfunnsutviklinga og er integrerte deler av samfunnsminnet. Også arkiv frå stat og kommune får klart større verdi som kjelder og dokumentasjon når dei kan brukast i samanheng med materiale frå privat samfunnssektor (Meld St. 7 (2012-2013), 2012).

Innsamling av kildemateriale som gjenstander, dokumenter, foto og muntlige kilder er viktig ut fra et kulturhistorisk perspektiv. Dersom det utelukkende er offentlige kilder som skal gi grunnlag for lokalmiljøers eller samfunnsområders historie, vil framstillingen bli ensidig. En strategisk innsamling og bevaring av privatarkiv vil gi et mer helhetlig bilde av fortiden. Foreningsarkiv, bedriftsarkiv og personarkiv trengs for å kunne beskrive og analysere samfunnets ulike sider og komme lokalsamfunnet nærmere i historisk forståelse. Museene har derfor et stort samfunnsansvar for å ivareta og tilgjengeliggjøre sine arkivsamlinger.

Den enkeltes og samfunnets kunnskap om historie og tradisjoner er forutsetninger for en demokratisk samfunnsutvikling. Det er her kulturarvsinstitusjonene har sin hovedberettigelse.

Gjennom kildebasert forskning og formidling skapes kunnskap om levd liv og den historiske utviklingen. Kildene kan hjelpe oss med å finne svar på hvorfor ting gikk som de gikk. Dette er ikke bare med på å gi oss et avklart ståsted, men skaper også et riktigere utgangspunkt for framtidige undersøkelser og valg.

Privatarkiv kan også dokumentere den enkeltes rettigheter. Bedriftsarkiv, advokatarkiv og bank- og forsikringsarkiv kan eksempelvis komplettere og stadfeste ulike rettigheter som ikke er utfyllende dokumentert i offentlige arkiv. Bevaring av private arkiv har derfor også med allmennhetens rettssikkerhet å gjøre.

I belysningen av et historisk emne er det mest fruktbart å se ulike kildekategorier som gjenstander, foto, arkiv og muntlige kilder i sammenheng. Her har museene et stort fortrinn med sine allsidige samlinger og lokale forankring.

1.2 Mandat

Riksarkivaren og Norsk kulturråd har bygd opp et landsdekkende nettverk av fylkeskoordinerende institusjoner i privatarkivarbeidet, som også skal fungere som regionale kompetansesentre. For Hedmark har Riksarkivaren delegert denne oppgaven til Statsarkivet i Hamar.

I tråd med Riksarkivarens *Retningslinjer for arbeid med privatarkiv* av 10.04.2002, fastsatt med hjemmel i Arkivlovens kapittel 3, § 14, skal Statsarkivet i Hamar, som fylkeskoordinerende ledd, utarbeide en samlet bevaringsplan for privatarkiv i Hedmark. Bevaringsplanen dekker alle bevaringsinstitusjonene i fylket som har ønsket å delta.

Norsk kulturråds økonomiske støtte til bevaringsplanarbeidet i Hedmark har vært en viktig forutsetning for at planprosessen ble igangsatt.

1.3 Avgrensning og begreper

1.3.1 Formålet med bevaringsplanen

Bevaringsplanen for privatarkiv i Hedmark omfatter Hedmark fylkesmuseums sju hovedavdelinger med sine underavdelinger. Bevaringsplanen er derfor blitt et arbeidsverktøy for forvaltningen av privatarkiv i museer tilsluttet fylkesmuseet. Målet er at statusbeskrivelsene av arkivforholdene skal ligge til grunn for det videre arbeidet med bevaring, ordning og tilgjengeliggjøring av arkivsamlingene. I neste omgang, etter at grunnleggende bevaringstiltak er utført i tråd med planen, vil det være nødvendig å utarbeide en egen innsamlingsplan for Hedmark fylkesmuseum.

Planen som foreligger, kartlegger forholdene ved den enkelte museumsavdeling, slik at den kan bli et hensiktsmessig verktøy lokalt. Samtidig har vi laget bevaringsplanen slik at de lokale arkivsamlingene kan ses i sammenheng med helheten de utgjør i fylkesmuseet. Den samlede framstillingen er ment å gjøre det lettere for fylkesmuseet og de lokale avdelingene å arbeide overordnet og koordinert med tiltakene for arkivsamlingene. Fylkesmuseet har med etableringen av *Dokumentasjonsenheten* og *Forum for samlingsforvaltning* allerede lagt et godt grunnlag for et overordnet strategisk arbeid med sine privatarkivsamlinger.

For at bevaringsplanen skal bli et vellykket arbeidsredskap, har vi fokusert på å lage en realistisk plan. Sikkerhet, rutine og kompetanse, som er basisgrunlaget for innsamling og forvaltning, er derfor vektlagt.

1.3.2 Definisjoner

Arkiv: Her brukes arkivbegrepet slik det er definert i Lange, Mangset og Ødegaard (2001)

Privatarkiver. Bevaring og tilgjengeliggjøring:

1. Dokumenter som blir til som ledd i en virksomhet, det vil si dokumenter som mottas eller produseres som ledd i virksomheten hos en *arkivskaper* og samles som resultat av denne virksomheten (også kalt *enkeltarkiv*).
2. Oppbevaringssted for arkiv.
3. Organisatorisk enhet som utfører oppgaver knyttet til arkiv, også kalt *arkivtjeneste*.
4. Det samme som *depotinstitusjon*. En institusjon eller annen organisatorisk enhet hvor *bevaringsverdig* arkivmateriale oppbevares permanent. Depotinstitusjonen avlaster *arkivskaperen* for lagring av eldre *arkivmateriale* og legger forholdene til rette for betjening av brukere som er interessert i materialet.(...).

Privatarkiv: Privatarkiv er arkiv som ikke er offentlig arkiv etter arkivloven.

Bevaringsplanen benytter de samme privatarkivkategoriene som ASTA: Personarkiv, organisasjonsarkiv, bedriftsarkiv - herunder arkiv fra gardsdrift, og kategorien andre - herunder legater, institusjoner, stiftelser, samlinger og utvalg.

Ordning: Definisjonen av samlingenes ordningsgrad viser til hvor langt ordningsarbeidet har kommet ved den enkelte avdeling. I denne planen brukes begrepet ordningsgrad på tre nivåer: *Ordnet:* Arkivmaterialet er ordnet og katalogisert i tråd med arkivfaglige standarder og tilgjengeliggjort i ASTA.

Grovordnet: Materialet er katalogisert, men etter egendefinerte standarder/systemer som er utviklet ved den enkelte bevaringsinstitusjon.

Uordnet: Materialet er usortert og utilgjengelig for bruk.

1.3.3 Foto

Denne planen tar ikke for seg rene fotosamlinger. Foto kan imidlertid være vevd inn i et arkiv som en nødvendig forutsetning for forståelsen av dokumentene. Denne typen fotomateriale omfattes av planen.

1.3.4 Elektroniske arkiv

Museene har pr. i dag ingen elektroniske arkiv i sine samlinger. utfordringer og tiltak for bevaring av elektroniske arkiv faller derfor utenfor denne planen. Vi er imidlertid klar over at det er et tidsspørsmål før denne situasjonen vil endre seg. Det vil derfor være naturlig for Statsarkivet i Hamar og Hedmark fylkesmuseum å inngå et samarbeid når dette blir en aktuell problemstilling. Se avsnitt 4.1.7 i kapittel 4 for nærmere redegjørelse for håndtering av elektroniske privatarkiv i Hedmark.

1.4 Grunnlaget for bevaringsplanen

1.4.1 Lover og retningslinjer

Arkivloven

Kulturdepartementet 1992

Lov av 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv er en generell lov for alle typer offentlige arkiv. Lovens formål er å sikre arkiv som har betydelig kulturell eller forskningsmessig verdi og

som inneholder rettslig eller forvaltningsmessig viktig dokumentasjon. Privatarkiv er omtalt i lovens kapittel 3. I § 13 *Oversyn og registrering* meldes at Riksarkivaren skal holde oversyn over verneverdige privatarkiv og føre register over privatarkiv som er ivaretatt av offentlige og private oppbevaringsinstitusjoner.

Retningslinjer for arbeidet med privatarkiv

Riksarkivaren 1992

Retningslinjene for arbeidet med privatarkiv ble fastsatt med hjemmel i Arkivlovens § 14 av 1992 med virkning fra 10. april 2002. Som privatarkiv definerer Riksarkivaren dokumenter og registre på papir, elektronisk materiale, arkivsystemer samt kart, tegninger, foto, film, lydbånd med mer. Formålet med retningslinjene er å sikre at arbeidet med privatarkiv utføres planmessig og systematisk og at depotinstitusjoner følger allmenne arkivfaglige prinsipper og rutiner gjennom følgende tiltak:

1. Bevaringsplaner på både lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, som bør harmonisere med hverandre.
2. Forskriftsmessig oppbevaring og sikring.
3. Registerføring av arkivbestand og tilvekst.
4. Bevaringspolitikk som identifiserer hva slags arkivmateriale en depotinstitusjon tar sikte på å få innlemmet i sin arkivbestand.
5. Publikumstilgjengelighet.
6. Føring av et nasjonalt register for privatarkiv.

Personopplysningsloven

Justis og politidepartementet 2000

Personopplysningsloven regulerer behandling av personopplysninger. Grunnprinsippet i loven er at den registrerte i størst mulig grad skal være informert om og ha kontroll med bruken av opplysninger om seg selv.

Åndsverksloven

Kultur- og kirke departementet 1961

Åndsverksloven gir opphavspersoner eierskap til sine verk og forbyr uautorisert kopiering av andres åndsverk. Loven regulerer også rettigheter som er nært relatert til opphavsrett, som katalogvernet, rettigheter til pressemeldinger, sitatrett og fotografirett.

Arbeidsmiljøloven

Arbeids- og inkluderingsdepartementet 2005

Arbeidsmiljøloven skal sikre trygge ansettelsesforhold og likebehandling i arbeidslivet, et helsefremmende arbeidsmiljø og en meningsfylt arbeidssituasjon.

1.4.2 Meld. St. 7 (2012-2013). (2012). Arkiv

Arkivmeldingen behandler arkivfeltet for offentlig og privat sektor under ett. Meldingen vektlegger at bevaring av arkiv skal bidra til en helhetlig samfunnsdokumentasjon. Privat sektor er i dag underrepresentert, og det som er tatt vare på, er mindre tilgjengelig enn materiale fra offentlig virksomhet pga. manglende ordening og katalogisering.

1.4.3 Planer og avtaler

Det er laget flere planer og avtaler om bevaring av privatarkiv med forankring i *Riksarkivarens retningslinjer for arbeidet med privatarkiv*. I henhold til disse retningslinjene skal depotinstitusjoner med lokalt eller regionalt arbeidsområde sende inngåtte avtaler, dokumentasjon av offisiell bevaringspolitikk og utarbeidete bevaringsplaner til fylkeskoordinerende ledd, som igjen rapporterer opplysningene videre til Riksarkivaren.

Samhandlingsplanene er utarbeidet av de fylkeskoordinerende leddene og legger opp retningslinjer for arbeidsfordelingen mellom de samarbeidende institusjonene. Eksempler på slike planer er *Samhandlingsplan for privatarkivarbeidet i Rogaland (2009)* og *Samhandlingsplan for privatarkiv i Finnmark (2009)*. Hensikten er å legge grunnlaget for et forpliktende samarbeid for å sikre at flere privatarkiv blir innsamlet, ordnet, oppbevart og tilgjengeliggjort på en mer faglig og systematisk måte enn tidligere. Planene skal sikre at arbeidet gjennomføres etter klart definerte innsamlingsområder, tematisk og geografisk, slik at alle fylkets samfunnsområder gjenspeiles i arkivsamlingene, når arkivinstitusjonene ses under ett.

Bevaringsplanene legger opp en overordnet privatarkivstrategi for sine respektive fylker, med mål om en helhetlig samfunnsdokumentasjon, institusjonene sett under ett. Bevaringsplanene setter dermed arbeidet med privatarkiv inn i et tydelig samfunnsperspektiv. Planene danner et godt grunnlag for videre samarbeidsplaner og avtaler mellom institusjonene.

Privatarkivarbeid basert på bevaringsplaner er blant annet valgt av Fylkesarkivet for Vestfold med *Overordnet bevaringsplan for privatarkiver i Vestfold* (2009). Statsarkivet i Hamar har i samarbeid med Opplandsarkivet laget *Bevarings- og aktivitetsplan for privatarkiv i Oppland* (2009). Denne planen for Hedmark følger samme mal som sistnevnte plan.

Samarbeidsavtalene forplikter arkivinstitusjonene til en hensiktsmessig arbeidsfordeling og beskriver i korte trekk bevaringspolitikken som ligger til grunn og avtalens gyldighet. Samarbeidsavtaler er blant annet inngått mellom Interkommunalt Arkiv på Kongsberg (IKA Kongsberg) og Fylkesarkivet for Vestfold (2011) på grunnlag av den ovenfor nevnte bevaringsplanen for Vestfold.

Et eksempel på en avtale inngått mellom mindre arkivinstitusjoner er *Samarbeidsavtale om privatarkivarbeid mellom Byarkivet i Drammen og Eiker Arkiv* (2008). Disse lokale bevaringsinstitusjonene for privatarkiv har avtalt en arbeidsdeling basert på geografiske kriterier. Avtalen skal også sikre en løpende dialog om arkiv hvor arkivskapers virksomhet strekker seg over kommunegrensene, for slik å hindre at arkivene splittes opp. Geografisk og tematisk avgrensning av arkivinnsamling og utveksling av informasjon er gjennomgående for samarbeidsavtalene som er kommet på plass.

Dokumentasjonssenteret ved Hedmark fylkesmuseum, utredning (2012)

Hedmark fylkesmuseum laget i 2012 en utredning for et felles dokumentasjonssenter for alle sine museumsavdelinger. Senteret planlegges oppført på Glomdalsmuseet.

Dokumentasjonssenteret skal kunne håndtere alle typer kildemateriale: Gjenstander, foto, privatarkiv, lyd og bildefestet materiale og boksamlinger.

Status for arbeidet med privatarkivsamlingene bærer preg av at fylkesmuseet er en nylig konsolidert institusjon med stort sprik i fordelingen av kompetanse og ressurser. Det finnes arkivfaglig kompetanse på enkelte avdelinger, men det er gjennomgående mangel på ressurser innen arkivfeltet. De arkivansvarlige har en sammensatt arbeidshverdag med store krav til allsidighet, og arkivene kommer lett i bakgrunnen for mer synlige oppgaver. Arkivsamlingene er et av museets arbeidsområder, hvor det er størst behov for oppgradering. Fylkesmuseet ser det derfor som et viktig tiltak å koordinere innsatsen på feltet.

1.5 Metode

Denne bevaringsplanen er blitt til gjennom et samarbeid mellom Statsarkivet i Hamar og Hedmark fylkesmuseum. Samarbeidet har foregått gjennom Statsarkivets møter med fylkesmuseets *Forum for samlingsforvaltning* og egne samlinger med de arkivansvarlige ved den enkelte museumsavdeling. På bakgrunn av møtene og avdelingenes kartlegging av sine privatarkivsamlinger har Statsarkivet utformet forslag til tiltak for oppbevaring, ordning, katalogisering og tilgjengeliggjøring av materialet. Kartleggingen av arkivbestanden og magasinforholdene ved den enkelte avdeling gir sammenlignbare og etterprøvbare data. Kartleggingen har således synliggjort behovene og lagt et konkret grunnlag for en ny privatarkivstrategi som er godt tilrettelagt for en senere evaluering.

Siren Hjertenes foran arkivet til Borregaard Skoger AS på Statsarkivet i Hamar 2013. Foto: Ivar Fjeld, Statsarkivet i Hamar.

2. Statsarkivet i Hamars privatarkivsamling

Da Norsk kulturråd (ABMu) og Hedmark fylkeskommune kartla situasjonen for privatarkiv i Hedmark i 2004-2005, var Statsarkivet i Hamar faglig ansvarlig for prosjektet, hvor også prosjektmedarbeideren hadde kontor. Også tidligere har statsarkivet samarbeidet med Hedmark fylkeskommune om ulike privatarkivprosjekter.

Siden 1990 har Statsarkivet i Hamar gått aktivt ut for å samle inn privatarkiv med utgangspunkt i en egen innsamlingsplan. Statsarkivets privatarkivsamling er i dag på ca. 650 hm totalt hvorav 500 hm er ordnet. Ca. 2/3 av samlingen er bedriftsarkiv. Resten fordeler seg jevnt mellom personarkiv og organisasjonsarkiv, mens en liten andel utgjør kategorien ”andre”. Størstedelen av sistnevnte kategori er allmenningsarkiv. Tidsperioden 1830-1970 dominerer, men arkiv fra 1700-tallet og fram til i dag er representert.

Statsarkivet i Hamar har i sin innsamlingsplan for privatarkiv i Hedmark gitt bedriftsarkiv fra virksomheter relatert til primærnæringene høyest prioritet. Som resultat av denne strategien har institusjonen arkivene etter nesten alle råspritbrenneriene i Hedmark. Arkivene etter hjørnesteinsbedrifter som Rena Karton AS, Moelven Industrier ASA og Berger Langmoen AS er også tatt vare på. Arkivet etter Nestlè Hamar er det siste større bedriftsarkivet som er ferdig ordnet.

Privatarkivene er ordnet ned på mappenivå og katalogisert. Ordningsnivået gjør at privatarkivsamlingens volum i hyllemeter ikke er større. Dette er et resultat av målrettet satsing gjennom flere år.

Magasinkapasiteten er en utfordring, men dette kompenseres ved høyt ordningsnivå og leie av eksterne lokaler. I innsamlingen av privatarkiv vil større og sentrale bedriftsarkiv fortsatt bli prioritert. Eksempelvis har Statsarkivet mottatt arkivet etter Borregaard Skoger AS som nå er under ordning.

Sammenlignet med de ulike avdelingene i Hedmark fylkesmuseum har Statsarkivet i Hamar større magasin- og ordningsressurser. Et godt samarbeid om innsamlingsstrategier og arkivfaglig kompetanseutvikling vil derfor være nyttig for å sikre privatarkiv og dermed en helhetlig samfunnsdokumentasjon i Hedmark.

3. Museenes arkivsamlinger

Nedenfor følger en sammenfatning av statuskartleggingen for privatarkivsamlingene ved avdelingene i Hedmark fylkesmuseum. Tabeller og tallmateriale er lagt ved i kapittel 7.

3.1 Hedmark fylkesmuseum

Hedmark fylkesmuseum forvalter i overkant av 700 privatarkiv fordelt på over 1100 hyllemeter. Målt i antall arkivskapere er samlingen jevnt fordelt mellom person, - organisasjon - og bedriftsarkiv. Sistnevnte kategori er størst målt i antall hyllemeter. Det meste av museets materiale er fra 1900 tallet. Det er stor variasjon i magasinforholdene og ressursene som settes av til arkivarbeid ved den enkelte avdeling. Prioriteringen av arkivarbeid ved museene beror på rutine de har hatt før konsolideringen i 2009. Med unntak av Norsk Skogmuseum er det ikke etablert rutiner for astaregistrering av arkivmateriale i fylkesmuseet.

Avdelingene selv ønsker å fokusere på bevaringstiltak før nye innsamlingstiltak iverksettes. Tilbud om kurs i praktisk arkivordning og astaregistrering er et sterkt uttrykt ønske blant de arkivansvarlige ved fylkesmuseet. Mye av museets materiale er i dag utilgjengelig for publikum på grunn av manglende ordning. Det er derfor viktig å få ordnet materialet og hevet arkivkompetansen i museet før det legges opp nye innsamlingsstrategier.

3.1.1 Norsk Skogmuseum

Hedmark fylkesmuseum, avdeling Norsk Skogmuseum, har et nasjonalt ansvar for arkivmateriale fra utmarksnæringene skog, skogbruk, skogindustri, jakt, fangst og fiske.

Hovedtyngden av arkivmateriale som museet forvalter, er fra tidsrommet 1900-2000. Materialet er jevnt fordelt mellom kategoriene, person-, bedrift, - og organisasjonsarkiv. Østlandsfylkene, med hovedtyngde på Hedmark, er klart overrepresentert. Kvinnelige arkivskapere innenfor personarkiv er markant underrepresentert. Arkivmateriale er fordelt på 120 arkiver og i underkant av 670 hyllemeter. Norsk Skogmuseum har med dette den største arkivsamlingen i fylkesmuseet og også den største samlingen av bedriftsarkiv målt i antall hyllemeter.

50 arkiv (120 hm) av bestanden er astaregistrert. Resten av materialet er stort sett grovordnet. Magasinet på Norsk Skogmuseum har mulighet til å ta imot ca. 100 nye hm. I tillegg til magasinene i administrasjonslokalene i Elverum, oppbevares også 130 hm på Klevfos Industrimuseum. Mye av dette materialet er arkiv etter Klevfos Cellulose & Papirfabrik (1888-1976).

3.1.2 Nordøsterdalsmuseet

Hedmark fylkesmuseum, avdeling Nordøsterdalsmuseet, skal samle inn, bevare og formidle privatarkiv fra Rendalen, Folldal, Alvdal, Tynset, Tolga og Os. Museets arbeidsfelt er regionens kultur- og naturhistorie med hovedfokus på jordbruk, gruvevirksomhet, litteratur, kunst og modernisering av bygdesamfunnet. Hovedtyngden av arkivmaterialet er fra tidsrommet 1900-2000. Tynset er overrepresentert i forhold til resten av kommunene, mens Rendalen ikke er representert. Hovedtyngden av samlingen består av bedriftsarkiv. Blant personarkivene er det svært få kvinnelige arkivskapere.

Arkivbestanden består av 121 arkiv fordelt på 53 hyllemeter. Materialet er ikke registrert i ASTA. 70 prosent av arkivmaterialet er grovordnet, mens resten er uordnet. Magasinet er med dagens romorganisering fullt. For å komme à jour med arkivsamlingen må arkivarbeid formelt blir en større del av stillingsprosenten hos arkivansvarlig.

Rendalen kommune oppbevarer privatarkiv. Se side 8 for mer informasjon.

3.1.3 Glomdalsmuseet

Hedmark fylkesmuseum, avdeling Glomdalsmuseet, skal samle inn, bevare og tilgjengeliggjøre privatarkiv fra Østerdalen og Solør. Samlingen består av 229 arkiv fordelt på ca. 80 hyllemeter. Arkivmaterialet er i hovedsak fra tidsrommet 1850-1950. Bedriftsarkivene utgjør den største arkivkategorien ved avdelingen, men av disse er over halvparten gårdsarkiv. Mange av gårdsarkivene dokumenterer andre forhold enn driften og bærer mer preg av å være personarkiv eller samlinger. Sør-Østerdal med Elverum er overrepresentert sammenlignet med de andre kommunene i Østerdalen og Solør.

Arkivsamlingen oppbevares i museets klimastyrte bokmagasin. En del av materialet har behov for rengjøring før det ordnes inn i samlingen.

3.1.4 Domkirkeodden

Hedmark fylkesmuseum, avdeling Domkirkeodden, er kulturhistorisk museum for Hedmarken som dekker kommunene Hamar, Stange, Løten og Ringsaker. Museet består av avdelingene Hedmarksmuseet og Kirsten Flagstadmuseet.

Arkivsamlingen på Domkirkeodden består av 21 arkiv fordelt på 10 hyllemeter. Samlingen består i hovedsak av materiale fra perioden 1900-1950. Arkiv fra Hamar er overrepresentert i forhold til samlinger fra de andre kommunene på Hedmarken. Halvparten av hyllemeterne består av arkivmaterialet etter operasangerinnen Kirsten Flagstad. Av bedriftsarkivene er halvparten gårdsarkiv. Materialet er ikke registrert i ASTA. Det er behov for kompetanseheving hos arkivansvarlig personale. Materialet oppbevares forsvarlig med hensyn til klima og fuktighet i museets gjenstandsmagasin.

3.1.5 Trysil/Engerdal museum

Hedmark fylkesmuseum, avdeling Trysil/Engerdal, er kulturhistorisk museum for Trysil og Engerdal med flere museumsanlegg i kommunene. Museets arkivsamling omfatter i hovedsak materiale fra tidsrommet 1900-2000. Organisasjonsarkivene utgjør den største delen av samlingen.

Arkivsamlingen i Trysil består av 41 arkiv fordelt på 14 hyllemeter. Samlingen er ikke astaregistrert. Magasinet har vært utsatt for fukt, og arkivmaterialet er angrepet av mugg. Lokalet er pr. i dag uegnet som arkivmagasin. Det skadde arkivmaterialet må behandles, ordnes og flyttes til egnet lokale for oppbevaring. Materialet bør ikke være tilgjengelig for bruk før nødvendige tiltak er gjennomført.

Arkiv fra Engerdal er ikke representert i samlingen. Engerdal kommune oppbevarer i sine arkivlokaler ca. 10 hm med privatarkiv. Se side 9 for mer informasjon.

3.1.6 Norsk Utvandreremuseum

Hedmark fylkesmuseum, avdeling Norsk Utvandreremuseum, er et nasjonalt museum for utvandring, innvandring og hjemvandring. Museets arkivmateriale er geografisk knyttet til land i flere verdensdeler, men det meste er fra norskamerikanske arkivskapere. Museets arkivsamling omfatter i hovedsak materiale fra 1900-tallet.

Målt i hyllemeter dominerer organisasjonsarkivene, først og fremst med arkivet etter *Nordmanns – Forbundet*, som utgjør 145 hm av totalen på 184 hm. Flest arkivskapere er det allikevel i kategorien personarkiv med 31 arkivskapere. Utvandreremuseets arkivsamling skiller seg ut fra de andre enhetene i fylkesmuseet med en relativt jevn kjønnsfordeling blant skapere av personarkiv. Det er kun tre bedriftsarkiv i samlingen, hvorav to er omfattende gårdsarkiv.

Magasinkapasiteten er tilstrekkelig, også med tanke på senere tilvekst i arkivsamlingen. Som ved de andre museumsavdelingene er det behov for kompetanseheving når det gjelder arkivhold. Arkivsamlingen er ikke registrert i ASTA, men det meste av materialet er grovordnet.

3.1.7 Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal

Hedmark fylkesmuseum, avdeling Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal, består av Kvinnemuseet, Kongsvinger Museum, Eidskog Museum og Odalstunet. Kvinnemuseet er et landsdekkende museum for kvinners liv og virke, kjønn og likestilling. Museets øvrige avdelinger er kulturhistoriske museer for kommunene i Glåmdal. Arkivmaterialet er i stor grad knyttet til de lokalhistoriske avdelingene, men Kvinnemuseet har også samlet inn viktige arkiv innenfor sitt temaområde.

Materialet i arkivsamlingene er stort sett fra tidsrommet 1900-2000. Organisasjonsarkivene utgjør den største kategorien. Det er god tematisk spredning innenfor denne kategorien, men kvinnelige arkivskapere er underrepresentert både her og i personarkivene. Det er få bedriftsarkiv. Museet forvalter i alt 131 arkiv fordelt på 127 hyllemeter. Arkivsamlingen er ikke astaregistrert, men det meste er grovordnet. Det er behov for kompetanseheving innen arkivhold. Magasinet har begrensede utvidelsesmuligheter.

4. utfordringer og tiltak

I forbindelse med utredningen for et felles dokumentasjonssenter for Hedmark fylkesmuseums avdelinger ble det trukket fram en del utfordringer i arbeidet med museets privatarkivsamlinger. Det ble presisert at feltet har sterkt behov for økt innsats for å følge opp Riksarkivarens retningslinjer:

1. Mengden uregistrert arkivmateriale er stor.
2. Ressurs- og kompetansenivået er samlet sett for lavt for å møte mengdeutfordringene.
3. Privatarkivene er fordelt på for mange lokaliteter. Dette kompliserer bevarings- og registreringsarbeidet.
4. Regional forvaltning bidrar til tilgjengelighet for mange av dem som har avlevert arkivene, men begrenser tilgjengeligheten utenfor regionene.
5. Behov for samarbeid med Statsarkivet i Hamar.

I tillegg til at viktig kulturarv og kilder til informasjon bevares, vil en styrket arkivsatsning gi museets kunnskapsproduksjon og formidling en bredere basis, i tråd med museumssektorens mandat og uttalt politikk fra sentralt hold:

Forskning, kunnskapsutvikling og formidling baserer seg på det materielle grunnlaget som samlingene representerer. Dette betinger at samlingene forvaltes på en god og gjennomtenkt måte, med planer for utvikling og oversikt over tilstand, omfang og kvalitet. Det er viktig å utvikle museenes samlingsplaner for å integrere samlingsarbeidet tettere med forskning og formidlingsarbeidet (St. meld. nr.49 (2008-2009), 2009).

Ordnete og tilgjengeliggjorte arkivsamlinger vil i samspill med museets bygnings-, gjenstands- og fotosamlinger være en naturlig del av en god samlingsforvaltning. I tillegg bidrar økt satsning på arkivfeltet til å åpne enda en kanal ut til publikum.

Tiltaksforslagene for privatarkivsamlingene tar utgangspunkt i de kartlagte utfordringene og behovene ved avdelingene i fylkesmuseet. Dagens situasjon for arkivsamlingene er også sett i relasjon til de målene Kulturdepartementet har definert for arbeidet med privatarkiv i *Arkivmeldingen* (Meld St. 7 (2012-2013), 2012).

4.1 Innsatsområder

4.1.1 Kompetanse

Konsolideringen av Hedmark fylkesmuseum har gitt de tilsluttede musemsavdelingene et godt samarbeidsgrunnlag for et målrettet arkivarbeid. Et koordinert løft vil kunne rasjonalisere arbeidet lokalt, samtidig som det blir lettere å få en helhetlig oversikt over materialet som er innsamlet regionalt. En samlet arkivoffensiv fra fylkesmuseets side vil være et viktig bidrag

til at en i Hedmark kan nå målet om at privatarkivsamlingene, sett under ett, speiler fylkets historiske samfunnsutvikling på en god måte.

Arkivarbeid er ressurskrevende med hensyn til ordening og tilgjengeliggjøring, og magasinkapasitet vil ofte være en utfordring. Arbeidet er også lite inntektsbringende. I det videre planarbeidet kan det derfor vurderes om samarbeidsmulighetene mellom Hedmark fylkesmuseum og Statsarkivet i Hamar er godt nok utnyttet. Konkrete samarbeidsprosjekter i framtiden kan for eksempel være mulighet for kursing og hospitering. Kommer museene godt i gang med det grunnleggende arbeidet innenfor arkivordning og tilgjengeliggjøring, kan det på sikt vurderes et samarbeid om en ny innsamlingsplan for privatarkiv i Hedmark.

Tiltak: De arkivansvarlige ved den enkelte avdeling kan gå sammen om å gjennomføre et ordningsseminar hvor man i fellesskap ordner et eller flere av fylkesmuseets privatarkiv. Dette kan gjennomføres i samarbeid med Statsarkivet i Hamar. De arkivansvarlige som fortsatt ikke har gjennomført astakurs, bør få tilbud om dette.

4.1.2 Bevaringspolitikk

I tråd med Riksarkivets *Retningslinjer for arbeidet med privatarkiv* bør den enkelte museumsavdeling i fylkesmuseet utvikle en egen bevaringspolitikk i samspill med de andre avdelingene i museets *Forum for samlingsforvaltning*. Her bør museene definere og avgrense eget arbeidsområde og i fellesskap ta stilling til hvilke prioriteringer hver enkelt bør gjøre i framtiden. Med utgangspunkt i bevaringspolitikken kan det i neste omgang utarbeides egne innsamlingsplaner.

Tiltak: Definere og avgrense bevaringspolitikken ved den enkelte avdeling.

4.1.3 Ordning og katalogisering

Museenes arkivmateriale må kunne gjenfinnes skal de ha informasjonsverdi og brukes til forskning og formidling eller dokumentere privatpersoners rettigheter. Skal arkivene bevares og tilgjengeliggjøres, må samlingene også ha gode oppbevaringsforhold. Ordning av arkivsamlingene er et spørsmål om sikkerhet. Risikoen for at informasjon går tapt øker jo lengre et materiale ligger uordnet etter avlevering. Opprydning og ordning må derfor være første oppgave i et nytt løft for arkivsamlingene i fylkesmuseet. *Forum for*

samlingsforvaltning bør derfor utarbeide en konkret framdriftsplan for ordnings- og katalogiseringsarbeidet i fylkesmuseets enheter.

Tiltak: Ordne og katalogisere samlingene med utgangspunkt i en framdriftsplan.

4.1.4 Forskning

En av forutsetningene for at Hedmark fylkesmuseum skal kunne utnytte sine arkivsamlings informasjonsverdi, er at framtidige forskningsprosjekt utformes med tanke på bruk av eget arkivmateriale. Fylkesmuseet har med sin kommende førstepublikasjon satt fokus på forskning ved museene. Denne satsingen kan også brukes til å styrke arbeidet med privatarkivsamlingene. Forskning på eget arkivmateriale vil bidra til at museene internt blir bedre kjent med materialet som forvaltes, samtidig som det vil tilføre nærmiljøene og fagfeltene ny kunnskap gjennom formidling av hittil ubrukt materiale. En aktiv bruk vil igjen gjøre det lettere å utforme en innsamlingspolitikk basert på kjennskap til hvilke sider som er godt dokumentert og hva som er mangelfullt representert i museets arkivsamlinger.

Tiltak: Basere nye forskningsprosjekt ved fylkesmuseet på egne arkivsamlinger.

4.1.5 Formidling

Den arkivbaserte forskningen bør brukes aktivt i museumsformidlingen skal arkivsamlingsenes verdi som kulturarv og informasjonskilde utnyttes:

Formidlingstiltak – nettbaserte og andre – skal både synleggjere arkiva og gi innsyn i kva dei representerer og inneheld. Målet er å opne døra inn til den historia som er dokumentert i arkiva, og invitere eit breitt publikum til å utnytte den samfunnsressursen som denne dokumentasjonen representerer. Derfor bør aktiv formidling vere eit strategisk verkemiddel for alle arkivbevarande institusjonar (Meld St. 7 (2012-2013), 2012).

Museenes arkivsamlinger har relevans for en sammensatt målgruppe, men for det store flertallet vil verdien av samlingene avhenge av hvordan materialet formidles. Forskning på museenes privatarkivsamlinger vil kunne gi nytt og spennende stoff til utstillinger, årbøker og andre publikasjoner, så vel som til museenes daglige formidling til skoleklasser og det allmenne museumspublikum.

Tiltak: Bruke materiale fra egne arkivsamlinger og arkivbaserte forskningsarbeider i aktuelle formidlingsprosjekt.

4.1.6 Digitalisering

Gjennom flere Stortingsmeldinger er digitalisering av kulturhistorisk kildemateriale og nettilgang til kulturarven presentert som satsingsområder. Dette vil være et naturlig skritt å gå etter at museenes arkivsamlinger er fysisk ordnet, elektronisk registrert i ASTA og gjort tilgjengelige på den nasjonale søketjenesten www.arkivportalen.no.

Digitalisering av papirdokumenter og privatarkiv er ressurskrevende. I tillegg til skanning av selve dokumentene må de registreres med tilleggsinformasjon, skal de være søkbare og kunne ses i kontekst. Derfor vil det være mest aktuelt å digitalisere et begrenset utvalg av materiale.

Utvalget kan skje på to måter, enten ved at materialet digitaliseres ettersom brukere bestiller kopier av dokumenter eller at museene selv velger ut noe av det mest unike materialet i samlingene i sammenheng med aktuelle forsknings- og formidlingsprosjekter. Begge tilnærmingene sørger for at det materialet som er mest etterspurt blant publikum, gradvis digitaliseres.

Digitalisering bør i størst grad prioriteres etter at museumsavdelingene er à jour med ordningen og katalogiseringen av dagens bestand.

Tiltak: Digitalisere et utvalg av de dokumentene som til enhver tid benyttes i aktuelle forsknings- og formidlingsprosjekter.

4.1.7 Elektroniske arkiv som eget satsingsområde

Offentlig og privat virksomhet har allerede lenge vært igjennom en overgang fra fysiske papirarkiv til elektroniske arkiv. Disse endringene har ikke ennå ført til nevneverdig økt avlevering av elektronisk materiale til museene, men det er et tidsspørsmål. For de fleste arkivansvarlige i museene vil dette være et nytt felt og en krevende oppgave, som det verken finnes kompetanse eller ressurser til pr. dags dato. Når endringene begynner å gjøre seg mer gjeldende i materialet som avleveres, vil det derfor være nødvendig å samle dette arbeidet hos en arkivansvarlig ved fylkesmuseet med kompetanse innen langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av digitalt skapt arkivmateriale. Eventuelt kan det føres et tettere samarbeid med Statsarkivet i Hamar eller andre samarbeidspartnere.

4.2 Investeringstiltak

4.2.1 Magasinkapasitet

Museumsavdelingene må ha tilstrekkelig magasinkapasitet i forsvarlige lokaler. Dette er viktig med hensyn til materialet som skal tas vare på, men også for arbeidsforholdene til de ansatte. Optimalt bør museene ha særskilte magasinlokaler med god plasskapasitet, slik at samlingene kan utvides. At magasinene opprettholdes på den enkelte avdeling med tilgang til de øvrige samlingene og nærhet til brukerne, er viktig for bruksverdien av arkivet. Det er også faglig hensiktsmessig at arkivsamlingene lett kan ses i sammenheng med museumsavdelingenes øvrige kildemateriale.

4.2.2 Bemanning

Den viktigste forutsetningen for et løft for privatarkivsamlingene i Hedmark fylkesmuseum er at de arkivansvarlige får mulighet til å sette av flere arbeidstimer til arkivarbeid. Dette er viktig for å opprettholde kontinuiteten og rutinene i arkivarbeidet.

For å sikre medarbeidernes faglige nivå og at samlingene forvaltes ut fra arkivfaglige standarder bør det gjennomføres praktiske kurs i arkivføring. Videre bør medarbeidere som ikke har deltatt på astakurs få tilbud til å delta på dette.

5. Videre planbehandling

Med utgangspunkt i Riksarkivarens forskrift *Retningslinjer for privatarkiv* er det en forutsetning for Statsarkivet i Hamar som ”fylkeskoordinerende ledd for privatarkiv i Hedmark”, at bevaringsplanen får en formell forankring i Hedmark fylkesmuseum.

En samlingsforvaltningsplan er på trappene fylkesmuseet. *Forum for samlingsforvaltning* vil, i regi av *Dokumentasjonsenheten*, være en pådriver for at *Bevaringsplan for privatarkiv i Hedmark* blir en integrert del av denne planen.

Ved en eventuell integrering av bevaringsplanen i museets samlingsforvaltningsplan, vil Statsarkivet i Hamar og *Dokumentasjonsenheten* evaluere planen ved de ulike museumsavdelingene. Dersom planen ikke fører til arbeidsprosesser i tråd med de foreslåtte tiltakene, må virkemidlene og situasjonen vurderes på nytt. Har planen resultert i oppstart av gode tiltak, gjøres det opp status med justering av tiltakene etter fire år.

Rengjort og pakket arkivmateriale i syrefrie eske og legg på Statsarkivet i Hamar 2013. Foto: Ivar Fjeld, Statsarkivet i Hamar.

6. Offentlige dokumenter

Kultur- og kirkedepartementet 1961: *Åndsverksloven*

Kulturdepartementet 1992: *Arkivloven*

Riksarkivaren 1992: *Retningslinjer for arbeidet med privatarkiv*

St. meld. nr. 22 (1999-2000). (1999). *Kjelder til kunnskap og oppleving: Om arkiv, bibliotek og museum i ei IKT – tid og om bygningsmessige rammevilkår på kulturområdet*. Oslo: Kulturdepartementet.

Justis- og politidepartementet 2000: *Personopplysningsloven*

St. meld. nr. 48 (2002-2003). (2003). *Kulturpolitikk fram mot 2014*. Oslo: Kultur- og kyrkjedepartementet.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet 2005: *Arbeidsmiljøloven*

Statsarkivet i Hamar og Hedmark fylkeskommune 2005: *Kartleggingsprosjektet om Bevarings- og formidlingssituasjonen for lokalt og regionalt kildemateriale. Sluttrapport. Hedmark fylke*.

ABMu 2007: *"Til kildene! Kartlegging av regionale og lokale arkiver"*. ABMu-skrift nr. 40

Statsarkivet i Hamar og Opplandsarkivet 2007: *Bedre føre var enn etter snar. Bevarings- og aktivitetsplan for privatarkiv i Oppland*

St. meld. nr. 24 (2008-2009). (2009). *Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv*. Oslo: Kultur- og kirkedepartementet.

St. meld. nr. 49 (2008-2009). (2009). *Framtidas museum: Forvaltning, forskning, formidling, fornying*. Oslo: Kultur- og kirkedepartementet.

Norsk kulturråd 2009: *Privatarkiv i musea*

Meld. St. 7 (2012-2013). (2012). *Arkiv*. Oslo: Kulturdepartementet.

Hedmark fylkesmuseum 2013: *Dokumentasjonssenter ved Hedmark fylkesmuseum, utredning*

7. Vedlegg: Statustabeller over museenes arkivsamlinger

Tabell 1: Museenes geografiske og tematiske ansvarsområder

Arkivavdeling	Ansvarsområde
Norsk skogmuseum inkl. Klevfos Industrimuseum	Nasjonalt museum for utmarksnæringene: jakt, fiske, fangst, skog, skogbruk og skogindustri (spesialmuseum).
Nordøsterdalsmuseet	Kulturhistorisk museum for Rendalen, Follidal, Alvdal, Tynset, Tolga og Os.
Glomdalsmuseet	Kulturhistorisk museum for Østerdalen og Solør med kommunene Elverum, Åmot, Stor-Elvdal, Grue, Åsnes og Våler.
Domkirkeodden	Kulturhistorisk museum for Hedmarken distrikt som omfatter kommunene: Hamar, Stange, Ringsaker og Løten og Kirsten Flagstadmuseet, viet operasangeren ved samme navn.
Trysil/Engerdal museum	Kulturhistorisk museum for Trysil og Engerdal kommuner.
Norsk utvandrer museum	Nasjonalt museum for utvandring, innvandring og hjemvandring (spesialmuseum).
Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal	Nasjonalt museum for kvinners liv og virke (spesialmuseum) og lokale kulturhistoriske avdelinger som dekker kommunene Eidskog (Eidskog museum), Sør- og Nord-Odal (Odalstunet) og Kongsvinger (Kongsvinger museum).

Tabell 2: Dominerende tidsperiode for arkivbestanden i museene

Arkivavdeling	Periode
Norsk Skogmuseum	Ca. 1930-1990
Nordøsterdalsmuseet	Ca. 1900-2000
Glomdalsmuseet	Ca. 1850-1950
Domkirkeodden	Ca. 1900-1950
Trysil/Engerdal museum	Ca. 1900-2000
Norsk Utvandrer museum	Ca. 1900-2000
Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal	Ca. 1900-2000

Tabell 3: Arkivenes fordeling med hensyn til geografisk tilhørighet

Arkivavdeling	Geografisk representasjon
Norsk Skogmuseum	Hedmark med flere østlandsfylker er overrepresentert sett i forhold til resten av landet.
Nordøsterdalsmuseet	Tynset er overrepresentert i forhold til resten av kommunene i Nord-Østerdal. Rendalen er ikke representert.1*
Glomdalsmuseet	Sør-Østerdal med hovedtyngde på Elverum er overrepresentert i forhold til resten av Østerdalen og Solør.2*
Domkirkeodden	Hamar er overrepresentert i forhold til de andre kommunene på Hedmarken: Stange, Løten og Ringsaker. 3*
Trysil/ Engerdal museum	Arkiv fra Engerdal kommune er ikke representert.4*
Norsk Utvandrer museum	Arkivmaterialet med geografisk tilhørighet til forskjellige verdensdeler, men mest fra norskamerikanske arkivskapere.
Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal	Eidskog og Kongsvinger er klart overrepresentert i forhold til resten av kommunene i Glåmdal.

1. *Norsk Skogfinsk museum har mye materiale fra kommunene som er underrepresentert i Glomdalsmuseets arkivsamling.*
2. *Stange og Løten kommuner har samlinger med privatarkiv fra sine kommuner.*
3. *Rendalen og Tolga kommuner oppbevarer privatarkiv.*
4. *Engerdal kommune oppbevarer privatarkiv.*

**Tabell 4: Kategoriinndeling av privatarkivene i antall arkiv
Registrert arkivbestand pr. 01.10.2013**

Arkivavdeling	Person	Organisasjon	Bedrift	Andre	Total
Norsk Skogmuseum inkl. Klevfos	31	49	35	5	120
Nordøsterdalsmuseet	18	34	46	35	133
Glomdalsmuseet	97	30	92	10	229
Domkirkeodden	11	1	9	0	21
Trysil/ Engerdal museum	6	26	4	5	41
Norsk Utvandrer museum	30	4	3	1	38
Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal	36	55	33	7	131
Total Fylkesmuseet	229	199	222	63	713

* Gårdsarkiv regnes i kategoriinndelingen som bedriftsarkiv

Tabell 5: Kategoriinndeling i prosent

Arkivavdeling	Person	Organisasjon	Bedrift	Andre	Total
Norsk Skogmuseum inkl. Klevfos	25,8	40,8	29,2	4,2	100
Nordøsterdalsmuseet	13,6	25,6	34,5	26,3	100
Glomdalsmuseet	42,3	13,1	40,2	4,4	100
Domkirkeodden	52,4	4,8	42,8	0	100
Trysil/Engerdal museum	14,6	63,4	9,8	12,2	100
Norsk Utvandrer museum	78,9	10,6	7,9	2,6	100
Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal	27,6	41,8	25	5,6	100
Total fylkesmuseet	32,1	28	31,1	8,8	100

Tabell 6: Kategoriinndeling i hyllemeter

Arkivavdeling	Person	Organisasjon	Bedrift	Andre	Total
Norsk Skogmuseum inkl. Klevfos	16,16	130,87	520,15	0,4	667,58
Nordøsterdalsmuseet	3,3	10,5	34,7	11,23	59,73
Glomdalsmuseet	33,8	10,5	32,2	3,5	80
Domkirkeodden	7,91	0,07	1,67	0	9,65
Trysil/Engerdal museum	2,1	8,9	2,4	0,6	14
Norsk Utvandrer museum	31,2	144,9	6,7	1,5	184,3
Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal	51,89	52,83	20,47	1,74	126,93
Total Fylkesmuseet	146,36	358,57	618,29	18,97	1142,19

- *Gårdsarkiv regnes i denne kategoriinndelingen som bedriftsarkiv*

Tabell 7: Dominerende tidsperiode for arkivkategoriene

Arkivavdeling	Personarkiv	Organisasjon	Bedriftsarkiv
Norsk Skogmuseum inkl. Klevfos	1900-2000	1900-2000	1900-2000
Nordøsterdalsmuseet	1900-2000	1900-2000	1900-1950
Glomdalsmuseet	1850-1950	1900-1950	1850-1950
Domkirkeodden	1900-1950	1900-1950	1900-1950
Trysil/Engerdal museum	1900-2000	1900-2000	1850-1950
Norsk Utvandrer museum	1900-2000	1900-1950	1850-1950
Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal	1900-2000	1900-2000	1900-1950

- *Gårdsarkivene er i denne tabellen utelatt fra bedriftsarkivene da disse arkivene ofte inneholder enkelt dokument som ofte kan være eldre enn resten av arkivet.*
- *Kategoriinndelingen deles enten inn i 50 eller 100 år, da arkivene ofte strekker seg over 50 år.*

Tabell 8: Arkivsamlingenenes ordningsgrad

Arkivavdeling	Arkiv	Hm	Arkiv registrert i ASTA	Ordningsgrad
Norsk Skogmuseum inkl. Klevfos	120	667,58 hm	50 stk. (120 hm)	60 % ordnet, 40 % uordnet
Nordøsterdalsmuseet*	133	59,73 hm	Ikke registrert i ASTA	71% grovordnet, 29 % uordnet
Glomdalsmuseet	229	80 hm	Ikke registrert i ASTA	61 % grovordnet 39 % uordnet
Domkirkeodden	21	9,65 hm	Ikke registrert i ASTA	60 % grovordnet, 40 % uordnet
Trysil/Engerdal museum	41	14 hm	Ikke registrert i ASTA	100 % grovordnet
Norsk Utvandrer museum	38	184,3hm	Ikke registrert i ASTA	95 % grovordnet, 5 % uordnet
Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal	131	126,93	Ikke registrert i ASTA	85% grovordnet, 15% uordnet (Tilvekst Eidskog)
Totalt Hedmark fylkesmuseum	713	1142,19	50 stk.	7,1 % ordnet (Astaregistrert)

- *Nordøsterdalsmuseet: Oppbevarer i tillegg 250 hm uordna arkiv fra Folldal verk, som er under ordning. Dette materialet er ikke med i oversikten, da det tilhører Stiftelsen Folldal Gruver.*

Tabell 9: Magasinkapasitet i Hedmark fylkesmuseum

Arkivavdeling	Magasinstatus
Norsk Skogmuseum inkl. Klevfos	Magasinet ved Norsk Skogmuseum har plasskapasitet til å ta imot ca. 100 hm nytt materiale. Magasinet er stabilt når det gjelder temperatur og fuktighet og lokalene er brannsikret. Halvparten av reolene tar folioformat, resten A4 format. Materialet er pakket i syrenøytrale esker. 130 hm er oppbevart ved Klevfos Industrimuseum. En stor del av dette er arkiv etter Klevfos Cellulose & papirfabrik. Her oppbevares materialet på treereoler i kontorbyggets kjeller.
Nordøsterdalsmuseet	Magasinet er fullt, men noe kapasitet kan frigjøres ved omorganisering av plass. Arkivsamlingen er plassert på trehyller som bør byttes ut. Klima og fuktighet varierer i de ulike rommene hvor arkivmaterialet er plassert. Materialet er ikke oppbevart i syrefri emballasje.
Glomdalsmuseet	Magasinet er et kombinert bok- og arkivmagasin. Det er begrensede muligheter for tilvekst. Magasinet er stabilt med hensyn til temperatur og fuktighet. Hylledybden er uegnet for arkivalia, og materialet er ikke oppbevart i syrefri emballasje.
Domkirkeodden	Magasinet er fullt. Arkivmaterialet oppbevares i museets gjenstandsmagasin som klimaregulert. Materialet er ikke pakket i syrefrie esker.
Trysil/Engerdal museum	Magasinet har vært utsatt for fukt og arkivmaterialet er mugginfisert. Lokalet er ikke egnet til oppbevaring av arkivsamlingen. Samlingen må spesialbehandles og flyttes til annet lokale.
Norsk utvandrer museum	Magasinet har noe plass igjen, og mer plass kan frigjøres ved rydding. Klima og fuktighet varierer i de ulike rommene hvor arkivmaterialet er plassert. Noe av materialet er pakket i syrefri emballasje.
Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal	Magasinet på Gyldenborg har lite plasskapasitet for tilvekst. Materialet på Odalstunet skal flyttes hit. Materialet er ikke oppbevart i syrefri emballasje.

Tabell 10: Behov for tiltak

Arkivavdeling	Behov for tiltak til daglig drift
Felles ønsker for Hedmark fylkesmuseum	Kursing av personale i praktisk arkivordning og ASTA. Bevaringstiltak før innsamlingstiltak. Mer arbeidstid til arkivhåndtering. Nye arkivrekvisitter.
Norsk Skogmuseum	Mer ressurser til astaregistrering.
Nordøsterdalsmuseet	Mer arbeidstid til arkivhåndtering. Bedre magasinkapasitet. Egnede hyller til arkivalia.
Glomdalsmuseet	Veiledning og sortering av dagens bestand. Egnede hyller til arkivalia. Katalogisering.
Domkirkeodden	Astaregistrering.
Trysil/Engerdal	*
Norsk Utvandrer museum	Kursing av personale i praktisk arkivordning og ASTA.
Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal	Kursing av personale i praktisk arkivordning og ASTA.

* Trysil/Engerdal har ikke svart på henvendelser rundt dette temaet.

Tabell 11: Arkivsamlingenes styrker og svakheter

Avdeling	Styrke	Svakheter
Norsk Skogmuseum	Fokusert arkivsamling på spesialtema innen næring. God spredning mellom arkivkategoriene.	Geografisk skjevhet.
Nordøsterdalsmuseet	God tematisk spredning i bedriftsarkivene.	Skjevhet mellom kommunene.
Glomdalsmuseet	Godt tilfang av gårdsarkiv	Skjevhet mellom kommunene.
Domkirkeodden	Omfattende dokumentasjon av operasjoner Kirsten Flagstads liv og karriere.	Kraftig skjevhet mellom kommunene. Liten samling.
Trysil/Engerdal museum	God tematisk spredning i organisasjonsarkivene.	Engerdal ikke representert. Relativt få bedriftsarkiv.
Norsk Utvandrer museum	Relativt jevn kjønnsfordeling blant skapere av personarkiv.	Få bedriftsarkiv.
Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal	God tematisk spredning i organisasjonsarkivene.	Få bedriftsarkiv. Færre kvinnelige arkivskapere enn mannlige av personarkiv.

Tabell 12: Kjønnfordeling hos skapere av personarkiv - målt i antall arkiv

Arkivavdeling	Kvinner	Menn	Totalt personarkiver
Skogmuseet	1	30	31
Nordøsterdalsmuseet	5	13	18
Glomdalsmuseet	6	91	97
Domkirkeodden	1	10	11
Trysil/Engerdal museum	0	6	6
Norsk Utvandrer museum	13	17	30
Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal	14	22	36
Totalt i fylkesmuseet	40	189	229

Tabell 13: Kjønnfordeling hos skapere av personarkiv - målt i prosent

Arkivavdeling	Kvinner	Menn	Totalt personarkiv
Norsk Skogmuseum	3,3	96,7	100
Nordøsterdalsmuseet	27,7	72,3	100
Glomdalsmuseet	6,2	93,8	100
Domkirkeodden	9	91	100
Trysil/Engerdal museum	0	100	100
Norsk Utvandrer museum	43,3	56,7	100
Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal	38,8	61,2	100
Totalt i fylkesmuseet	17,5	82,5	100

Tabell 14: Kjønnfordeling hos skapere av personarkiv- målt i antall hyllemeter

Arkivavdeling	Kvinner	Menn	Totalt hm personarkiv
Norsk Skogmuseum	0,01	16,15	16,16
Nordøsterdalsmuseet	1,35	1,95	3,3
Glomdalsmuseet	2,1	31,7	33,8
Domkirkeodden	4,3	3,61	7,91
Trysil/Engerdal museum	0	2,1	2,1
Norsk Utvandrer museum	23,5	7,7	31,2
Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal	14,39	37,5	51,89
Hyllemeter totalt i fylkesmuseet	45,65	100,71	146,36

*Antall kvinnearkiv er inkludert pararkiv

Tabell 15: Andel gårdsarkiv av antall bedriftsarkiv

Arkivavdeling	Gårdsarkiv	Andre bedriftsarkiv	Bedriftsarkiv totalt
Norsk Skogmuseum	6	29	35
Nordøsterdalsmuseet	1	45	46
Glomdalsmuseet	52	40	92
Domkirkeodden	5	4	9
Trysil/Engerdal	0	4	4
Norsk Utvandrer museum	2	1	3
Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal	0	33	33
Totalt fylkesmuseet	66	156	222

Tabell 16: Andel gårdsarkiv av bedriftsarkiv - målt i prosent

Arkivavdeling	Gårdsarkiv	Andre bedriftsarkiv	Total bedriftsarkiv
Norsk Skogmuseum	17,1	82,9	100
Nordøsterdalsmuseet	2,2	97,8	100
Glomdalsmuseet	56,5	43,5	100
Domkirkeodden	55,5	44,5	100
Trysil/Engerdal	0	100	100
Norsk Utvandrer museum	66,7	33,3	100
Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal	0	100	100
Totalt fylkesmuseet	29,7	70,3	100

Tabell 17: Andel gårdsarkiv av bedriftsarkiv - målt i hyllemeter

Arkivavdeling	Gårdsarkiv	Andre bedriftsarkiv	Total bedriftsarkiv
Norsk Skogmuseum	3,49	516,66	520,15
Nordøsterdalsmuseet	0,02	34,68	34,7
Glomdalsmuseet	18,2	14	32,2
Domkirkeodden	0,71	0,96	1,67
Trysil/Engerdal	0	2,4	2,4
Norsk Utvandrer museum	6,5	0,2	6,7
Kvinnemuseet - Museene i Glåmdal	0	20,47	20,47
Totalt fylkesmuseet	28,92	589,37	618,29